

Nosotros tres - Jean Echenoz

Jean Echenoz (Orange, 1949) és un novel·lista integral. Teixeix trames innovadores, treballa l'estil amb la constància de l'orfebre, parodia els subgèneres més encatronats, organitza els capítols amb la tècnica del contrapunt i documenta les seves novel·les com un investigador a la recerca d'una tesi. Si hi afegim un condiment tan agraït com l'humor -la sal de la literatura- no ens han d'estranyar les bones crítiques que reben les seves novel·les.

De tots els ingredients que utilitza Echenoz, l'estil és el que més destaca per la senzilla raó que hi és omnipresent. Amb la paraula *estil* no pretenc designar un ornament gratuït, un luxe afegit al llenguatge referencial, sinó una nova manera de percebre el món, lúcida i tanmateix insòlita. Echenoz no es deixa transportar mai per la trama, sinó que s'entreté -sense menystenir el ritme- a redefinir cadascun dels elements que la integren per a major gaudi del lector.

La poètica d'aquest autor es pot resumir en una contraposició: anticinematogràfica. És difícil imaginar un director de cine llegint alguna de les seves novel·les i exclamant l'esperada frase: «Ja tinc el guió de la meua pròxima pel·lícula». Les novel·les d'Echenoz són irrepresentables, ja que no consisteixen en una successió d'imatges reproduïbles sinó que basen tota la seva força en el suprem poder de la paraula. L'autor de *Cherokee* és avar en descripcions, generós en comparacions. ¿Com es pot filmar un viatge en ascensor en què predomina «la cortesia promiscua que regeix les relacions, sense condiment, dels talls de rosbif comprimits en un Tupperware dins un frigorífic»? ¿Com es fa aparèixer en pantalla una dona de qui el lector ho ignora tot? L'última novel·la d'Echenoz pot servir per crear dubtes en aquells que encara creuen que una imatge val per mil paraules: ¿Com es pot convertir en imatges una descripció breu i precisa com ara «sanguini però geomètra»? Quan llegeix, el lector veu imatges, sí, però no compartides, sinó formades autònomament en el seu cervell. Dels trenta capítols de *Nous trois*, tres tenen un terratrèmol com a teló de fons, i tres més transcorren en un viatge espacial. ¿D'on surt el pressupost per fer-ne la pel·lícula?

El poeta Horaci va assenyalar el poder de l'ordre i de l'enllaç. Dos mil anys després, Paul Valéry va poder escriure que la sintaxi és una facultat de l'ànima. Als llibres de Jean Echenoz, la combinació de les paraules és una font constant de sorpreses. En les seves frases, les subordinacions tenen el poder d'eixamplar el temps, d'intercanviar punts de vista, de crear fluxos dinàmics entre subjectes i objectes, entre complements inesperats i verbs en condicional o en infinitiu. L'experiment, però, no acaba d'anul·lar l'argument general, sinó que s'hi supedita -de mala gana, amb una tremolor de rancor-. Si bé l'elocució no és un fi en ella mateixa, l'autor sembla fruit més acolorint els detalls que no pas nuant i desnuant els fils de la trama.